

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Helyben házas hordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétvégi és
 ünnepnapok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszaküldi a
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Helyes cím: Nagyvárad, Apáczai-utca 2. sz. 111.

NAGYVÁRAD, november 16.

Tanító-sztrájk.

Az abaujmezei tanítók szomorú példájának követője akadt.

Csanádmegyében egy csomó tanító kimondotta, hogy eddigi tisztességes egyesületüket feloszlatta, szakszervezetté tömörülnek s vagy fizet nekik az állam annyit, a mennyit ők követelnek, vagy pedig — sztrájkolnak.

Ezzel a határozattal szemben érdemes kissé gondolkodni.

Mikor a kormány a felnőtt munkásokat meg akarja óvni a lelketlen igazgatóktól, helyes-e akkor a gyermekeket ilyenekre bízni?

Mert bizony, azok a tanítók ott Csanádban vagy lelketlen igazgatók, vagy tudatlan félrevezetettek. Egyik esetben sem méltók arra, hogy a jövő nemzedéket vezessék.

Kétségtelen tény, hogy jövőre a tanítók fizetését emelni fogják. De kétségtelen tény, hogy az emelés nem lehet sok, mert szegény ország vagyunk s a nagy tanítóállomány mellett a tetemesebb fizetésemelés akkora terhet róna az országra, hogy nem bírják ki.

Ime a következménye a derűre-borura való államosításnak. A szabadelvűpárt egyik szerencsétlen politikai elve volt: államosítani az iskolákat; hogy kezében

legyen az államnak minél nagyobb hatalom a tanügy terén is. A katolikusoktól elvettek, a protestánsok pedig átadtak maguktól sok iskolát. Most a reformátusok, kik elemi iskoláikat jórészt feladták, egyetemi katedrákat állítanak Debrecenben, persze csak darabokban, az állam pedig nem bír a tanulóival.

Rekriminálásoknak most már nincs ideje. A baj megvan s nem sokat segít rajta az, ha kimutatjuk a forrást. Segítség kell, nem torrástanulmány.

Itt csak erélyvel párosult jóindulat segíthet.

Először is az állami alkalmazottak közt minden nemzetközi szakszervezet csírájában elfojtandó. Másodsor: a munka tömeges megtagadása vétessék egy elbánnás alá azzal, mint ha egy-egy ember külön-külön tagadja meg a munkát: a sztrájkoló hivatalnoknak nem tetszik a munka, sem a fizetés, sem a nyugdíj — hát kérjen Bokányitól. Majd kap — mint Polónyi jelezte — előfizetési felhívást.

A tanítóság javarésze, a mely immár évtizedek óta küzd, dolgozik, csaknem száraz kenyér mellett neveli fel a haza reményeseit — ez a tanítóság azonban legyen drága kincsünk és becsüljük meg. Mondjuk ki, hogy az állam tíz éven keresztül újabb állásokat nem szervez vagy legalább is nem az eddigi nagy mértékben s az időközi jövedelem szaporulatot az eddigi alkalmazottak fizetésének javítására fordítja. Mert nem az a fő, hogy

sok tanítónk legyen, hanem az, hogy a ki van, az jó legyen.

Már pedig a sztrájkoló tanító — csuf látvány, de az éhező tanító — a nemzetre nézve szögyenyetes látvány. Legyenek hazafias, munkabíró, tettvágyó tanítóink — de aztán azokat ne hagyjuk elmerülni sem az adósságban, sem a hazafiatlan hazugságokban.

A settenkedők. Tehát nemcsak a volt szabadelvűtek mozgolódnak, hanem a haladók is, kiket, mint beszélük, nem vettek fel a *Nemzeti társaskörbe* s ezért külön szervezkednek a *Continental* szállóban és várják az idők jobbra fordulását. A Nemzeti társaskörben egyre folynak a beiratkozások. A napokban beiratkozott *Széchenyi Sándor*, a főrendiház alelnöke; *Miskolczy Ferenc* a bihari alispán lisztáján tíz új tagot jelentett be Biharból, pedig már a Nemzeti társaskör első alakulásánál is sokan jelentkeztek a régi bihari gárdából. Ugy látszik, ennek is Bihar lesz egyik főfészke. Telik innét mindenfelé.

A delegáció megnyitásának határnapja. Fővárosi tudósítónk jelenti: Aehrenthal közös külügyminiszter ma Szögyény berlini nagykövetség társaságában Bécsbe érkezett. A külügyminiszter most már hozzá fog a delegációra való készüléshez. Wekerle hétfőn újra Bécsbe megy, amikor majd Beck báróval közösen megállapítják a külügyminiszter által a delegációban elmondandó exposé szövegét.

Egyik fővárosi esti lap értesülése szerint

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A cigányleány.

Irta; Tyll János.

Büvös nyári éjszakákon vergődve minden álom nélkül feküdt a puha fehér ágyon. Fialat volt mint egy duzzadó bimbó. Lelki világa titkos volt mint a természet és ezért azt mondták rá hogy remete. Pedig nem az volt. Vágyott a tiszta szerelem után eredeti és nem a szalonban született puha ridegség után. Gyűlölte azt ami modern. Többre becsült egy sötét kék buzavirágot a legszebb nemesített illattalan virágnál, egy pipacsot a legszebb rózsánál.

Tudta csodálni a természet harmoniáját, mely önmagától születik és tudta gyűlölni a művész kezektől alkotott gyöngye műveket.

Nem volt meglepődve a világ otromba fejlődésével, melyben csupa harc szül mindent, mely egy perc múlva elpusztítja azt mit most

fenségesnek talál. Ez a harc ez a tülekedés, melyet az előre haladó emberiség kifejtett ez volt előtte gyűlöletes, mert nem találta fel benne az eredetit csak az újítást, mely soha sincs oly szép mint az ősi volt.

A maga felfogásában keresett szívet egy rokon szívet, amelyet ő gondol a társadalom alsó rétegeiben, a hova nem tud eljutni a modern.

Az éjszaka gyermekei tetszettek neki, de később undorodott tőlük mert a nyomor undorította.

Nyaralni ment. Beutazta az alföldet, áment a hegyóriások közé és ott keresett.

Egy este kicsike falu határán sétált. Tetszett neki a hegyekre ereszkedő harmat, melybe észrevétlenül olvadt bele a falu felett lebegő szürke füst, mely a bogárhátú házak pici fehér kéményeiből szállt fel. Tetszett neki a hegyek mögé sulyedt nap, a bibor felhők, később a csillagok milliárdja a sötét kék égen.

Már rég elharangozták a kilencet s a házak

ablakaiból a sárgás színű lámpafény lassacskán kialudni látszott.

A sötétség diadalmasan vágatott előre nyugat felől s egy hatalmas sűrű fekete takaróval fedte be a tájat.

Amint némán gyönyörködött az éjszaka megérkezett ében a közelből kalapács ütések hangja hallott.

... Kling... klang... kling... klang,

és megint csendesség lett, aztán megint hallott:

— Kling... klang... kling... klang.

És ez a hang olyan volt, mintha eddig hiányzott volna a némuló tájból.

Vissza fordult és az erdő mellett a régi csöszház romjai között világosságot látott. Kénszínű fény, minden füst nélkül és egyéb semmi. A hang pedig megint hallott;

— Kling — klang.

A csöszház felé ment és egyszerre elnémult a hang csak a tűz égett erős narancs-sárga színben keskeny vörös sávokkal tarkálva.

Egész közel ment a tűzhöz, de nem volt ott senki. Egy kis ideig várt aztán eitávozott vissza

Ujjonnan nyílt üzletemben,

a mely fővárosi mintára van berendezve, raktáron tartom a legizlésebb kalapokat, fehérneműeket nyakkendőket és mindennemű uridivat cikkeit. — Férfi fehérneműeket és angol női ingblousokat mérték után készítek.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Lukács Aladár

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA.

Az Orsolya-apáczák új bérpalotájában.

most már egészen bizonyos, hogy a delegáció megnyitására határnapja december hó 24-ike. E napon osztják ki a közös költségvetést a delegáció tagjai közt. Majd a külügyminiszter fogja elmondani exposéját a monarchia külügyi politikájáról, mire aztán a delegáció egy hétre elnapolja magát, hogy ez idő alatt a bizottságok tagjai a közös költségvetést tanulmányozhassák.

Bulgária külpolitikája. Szófiából jelentik: A felirati vita alkalmából Petrov miniszterelnök és Stancsiof. az új külügyminiszter elmondották exposéjukat. A miniszterelnök hangsúlyozta beszédében, hogy Bulgária külügyi politikája a jövőben is ugyanaz marad, amint volt eddig. A görögellenes mozgalomról azt mondja, hogy a kormány a legszigorubb intézkedéseket tette újabb kihágások elkerülésére. Az alkotmány rendelkezései szerint kezdettől fogva nem lehetett szigorubb eljárni azok ellen, akik kihágásokat követtek el. Dacára a görögellenes mozgalomnak, Görögországgal jó viszonyban élünk. Ugyanilyen a viszony a többi külföldi államokkal Petrov volt. külügyminiszter és Cseglöv orosz diplomáciai ügyvivő közötti konfliktus keletkezett ugyan, ez azonban magánjellegű volt és mitsem változtat azon a szivélyes viszonyon, amelyben Oroszországgal élünk. Ausztria-Magyarországgal is baráti viszonyban állunk. Abban a körülményben, hogy a monarchia még nem kötött Bulgáriával szerződést, nem szabad e baráti viszony cáfolatát látni. A kereskedelmi szerződésre vonatkozó tárgyalások csak azért nem ingultak még meg, mert a monarchia két állama közt e tekintetben még nem jött létre megegyezés. A monarchia Bulgária az összes nagyhatalmakkal igen jó viszonyban van. A kormány arra fog törekedni, hogy ezen viszonyok még barátságosabbakká váljanak.

Előléptetések a Máv-nál. Fővárosi tudósítók jelentése szerint Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter tegnap tárgyalta a magyar államvasutak igazgatóságával az államvasuti tisztviselők novemberi előléptetése felől. Mint értesülünk a miniszter az igazgatósággal az összes előléptetések dolgában megegyezésre jutott s így az előléptetések már legközelebb, csütörtökön vagy pénteken publikálva lesz-

a puha ágyba, melyben álmatlanul vergődött át oly sok éjszakát.

Másnap korábban kiment és megtalálta a régi csöszház romjait, de a tegnapi tűznek még nyoma sem volt. Ott hagyta.

Fél utban a falu felől egy cigány leány jött. Olyan volt a leány mint a pipacs.

Fején piros kendő volt, mélyen a szemére húzva. Ruházata inkább szalagból állott, mint egy darab ruhából. Lábain pici piros csizma volt keskeny magas sarokkal. Köténye nem volt. Bő ruhája elül föl volt fogva s benne sötét kék szilva volt, melyből időnként egy-egy szemét feltörve megevett. Szoknyája alatt a csipkés fehér alsó szoknya egész a piros csizma száráig ért. A leány arca barna volt és tiszta, szeme sötét kék olyan amilyen nincs másnak csak a cigánynak. Nyakán sok sor üveg gyöngy volt ezüst kapocs véggel.

A leány mikor meglátta a férfit merészen szemébe nézett és a férfi önkéntelenül is jó estét kívánt. A cigány leány a köszönésre nem válaszolt, hanem elébe állott, egyik kezében egy ketté harapott szilvát tartva, utánozhatatlan kedves eredetiséggel meghajlott.

— Ugye maga idegen itt — kérdezte a leány.

— Igen rózsám. Nyaralni jöttem. Tudod nekem nagyon tetszik a ti falutok, meg a környéke.

— Ugye maga unja magát? Tudja, hogy én vagyok a nagy vajda egyetlen leánya és

nek, még pedig november elsejére visszamenő érvényesül.

Vlád Aurél népszerűsége megingott. Déváról jelentik: A román szélső nemzetiségi politika vármegye szerzte kezdi hitelét veszíteni. Ez megnyilatkozott az Ardeleana pénzügyi mai közgyűlésén, amelyen Vlád Aurél nemzetiségi képviselőt a vezérigazgatói állásból kibuktatták és helyette Letedatut, a pénzügyi eddigi titkárát választották meg. Letedatu a mérsékelt nemzetiségi politika híve, s így az ő megválasztása eklatáns bizonyossága annak, hogy a vármegyében a nemzetiségi politikára. Vlád Aurél bukásával elvesztette lába alól a talajt a megyében.

A városi tisztviselők fizetésrendezése.

— A pénzügyi szakbizottság ülése. —

Tegnap délután folytatta Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága a költségvetés és a tisztviselők fizetésrendezése tárgyában összehívott ülést.

Ezuttal a tisztviselők felemelt fizetésének azon fontos részlete felett tanácskoztak, hogy minő terhet róna a városra, ha a tanács által javasolt százalékok fizetnek ki a jövő évben s erre hány százalék közköltő emelés lenne szükséges.

A tárgyalás folyamán felmerült, a főszámvevő 5 százalékos emelésről szóló javaslatával szemben, miszerint az 1905. és 1906. évre visszamenőleg is annyira emelkedett az adóalap, hogy megbirja a fizetésrendezés tervbe vett százalékat s így közköltő emelésre nincs szükség.

Hogy erről alaposan meggyőződjenek, utána kell számítani a kivetett adókat s összehasonlítani tenni a főszámvevő által felvett adóösszeggel.

A szakbizottság ezért nem is határozott tegnap a kérdésben, hanem bevárja a főszámvevő ez irányban készitendő munkáját s akkor újból ülést tart. Valószínűleg már hétfőn

kártyát szoktam vetni, de nem mindenkinek, csak az uraknak. nekik is csak akkor ha szépen megkérnek. De magának megvetem, ha nem is kéri, mert a maga halvány arca nagyon tetszik nekem. Aztán jól vigyázzon mert amit a kártya mond az mind igaz.

— Tudod-e szép cigány, hogy nekem te tetszel. Nem hiszek a kártyáitoknak, de mert te akarsz vetni, no lássuk.

A cigány lány élénken felkacagott, miközben gyönyörű fogsor tünt elő sötét piros ajkából, kártyát vett elő fehér ingéből. Letültek mindketten, egymással szembe. A leány a kártyát a férfi a lányt nézte. A kártya szét volt szórva. A leány három kártyát vett fel a sok közül, egy kicsit gondolkodott s aztán beszélni kezdett.

— Maga nincs megelégedve sorsával és azt hiszi, hogy az emberek félre ismerik. Pedig nem igaz. Maga nem ismeri önmagát.

A férfi nem figyelt vagy legalább is úgy tett mint ha nem figyelne, csak nézett a cigány leány csabos szemébe, melyből egy mennyország nézett rá, különös szerelemmel.

A cigány leány mikor látta, hogy beszéde nem érdekli a férfit, letette a kártyát és egészen közel a férfi oldalra mellé csuszott és ott ismét fölvette a tarka kártya lapokat s mutatta, hogy igazat mondott. Mikor közvetlen a férfi mellett volt s a kártya fölé hajlott átölelte vállát s a cigány leány sötét piros ajkát forró csókolta mikor kiszabadult a férfi karjaiból

délután tartja meg ülését, ahol végre-valahára elintézi a még függő kérdéseket.

A tegnapi tanácskozás lefolyása a következő volt:

Rimler Károly polgármester elnökölt s dr Molnár Imre, dr Hoványi Géza, Beczkay Lajos, dr Moskovits József, Gerő Ármin, Komlóssy József, Ragány János, dr Berkovits Ferenc, dr Kurländer Ede, Kőszeghy József, dr Istvánffy István és Juricskay Barna jegyző voltak jelen.

Ragány János főszámvevő a számadások alapján előterjesztette, hogy a személyzeti kiadásokat s az elmult fizetést minden egyes tisztviselőre tételről-tételre átvizsgálta. E szerint a fizetésrendezés által a következő több kiadása lenne a városnak:

a 2000 koronán felüliek	54650 kor.
1200—2000 korona fizetéssel	53400 kor.
1200 koronán aluli fizetéssel	11446 kor.
rendőrök, napidíjasok, stb.	51954 kor.

Összesen: 171450 kor.

a fizetésrendezés folytán előálló többlet kiadás.

A tanács javasolja, hogy egyelőre a 2000 koronán felüli fizetésűeknek a fizetésemelés 60 százaléka, az 1200—2000 koronára fizetésűeknek 65 százaléka, az 1200 koronán aluli fizetésűeknek 70 százaléka és a napidíjasok, havidíjasok, gépirónők, tüzoltók, utcaseprők, fűtőknek stb. a felmelt fizetés egész 100 százalékát adják.

A főszámvevő szerint ezen kulcs alkalmazása esetén az 1907. évre a fizetésemelés a következő összegeket igényelné:

a 60 százaléknál	32790 kor.
a 65 »	34710 »
a 70 »	8012 »
a 100 »	51954 »

Összesen: 127466 koronát.

Ezzel szemben a költségvetés szerint 26196 korona 20 fillér hiány van, amire nézve 3 % közköltőemelés szolgálna fedezetül, ez kitesz 25,585 koronát; a még hiányzó 611 kor. 20 fillért az előre nem láthatókból törölnék.

Dr Moskovits József ellene van a pótdadó emelésének, annál inkább, mert a tetemesen emelt állami adóval már úgy is emelkedett a pótdadó is. A költségvetés realitása nem is kívánja a pótdadó emelését, mivel a most kivetett adóknak az emelés folytán előállott különbözete visszamenőleg 1905. és 1906. évekre is be lesz fizetve, tehát a pótdadó különbözet is befolyik a városi pénztárba, Ez fedezi a 26000

sötét kék szemével a férfire nézett és kacagott ingerlően egy kicsike győzelme tudatában.

— Te cigány szereted te ezt a kőbori életet.

Szeretem? Oh ez nekem az élet. A szabad levegő. Az eső. A vihar. Ez az, mely a kőbor életre kötelez. Ha sivitva hajlongnak a fák s a víz ömlik az égből. . . Ilyenkor a vajda meg a többiek elbujnak gyávan félenken, én a sátor elé ülök és nézem azt a nagyszerűséget, mely a levegőben történik. Mikor korom sötét az éjszaka s a nagy messzeségből titokzatos moraj kél szárnyra az én lelke repdes örömtől az égető láztól. Es mikor az a moraj egész felettem buj el, megnyillik a tél ég, vakító fényvel egy-egy magas fába lecsap a gyújtó tűz, azután megrázkódik a föld, a levegő bug, mint egy iszonyatos hegedű hurja, melyen a cigányok istene játszik. . . Aztán az a sűrű sötétség, melyben ismeretlen szellemek járnak jajgatva, melyek félelemben tartják és amelyekkel a cigány leány beszélni tud. Ez az ami nekem tetszik. Oh ez mind olyan szép. Csak a tél, az nagyon hideg, akkor nincs semmi szép az nem tetszik nekem. Akkor bent lakunk mi is a vályog gunyhóban ott a város mellett.

— Leány gyere velem. Elviszlek házamba. Tied lesz a fele vagyonom. Szeretlek, mert a természet gyermeke vagy, akit kerekem már régen, de a piszokban találtam és az undorított.

kor. hiányt. Csak 815,000 kor. adóalap lett felvéve, holott a kivetett adó 1905—1907-re 850,000 korona. A pótdadónál tehát ugy az 1905., mint az 1906. évre 10,000—10,000 koronát lehet felvenni, a 6000 koronát pedig az előre nem láthatókból fedezzék.

Dr. Kurländer Ede elfogadja, sőt módosítja Moskovits indítványát. A jövedelmeket fokozzák. A székház világitásáért felvett 4500 koronát töröljék; a volt színházi villamvilágítási gép eladásából befolyó 11000 koronát ne a törzsvagyonhoz csatolják, hanem a bevételhez. A közköltő emelést ellenzi.

Rimler Károly elnök helyteleníti Kurländer felszólalását. A villamos műnek szüksége van a 4500 koronára, hogy bővítés esetén legyen fedezet. A villamos gép árát nem lehet a rendes bevételek közé venni, mert jövőre nem lenne meg az összeg. Majd fejtegette, hogy a tisztviselők becsületes munkájukért megérdemlik, hogy tisztességes megélhetésük legyen.

Dr. Bcrkovits Ferenc a tisztviselők fizetésére megszavazza a pótdadóemelést. Nagyon is örvendetes dolog, hogy 3 százalék közköltő emeléssel 127000 koronás fizetésrendezési lehet keresztülvinni.

Dr. Hoványi Géza Moskovits József számításával foglalkozik, de a klonkuzióját nem fogadja el. Az 1906. évre az ex-lex-re számítva, már 11000 korona pótdadót felvettek. Ha a 38000 korona magasabb adóalap 1905. és 1906.-ra megvan, akkor ezen összeg pótdadójából a 11 ezer koronát le kell ütni s a többit felvehetik az 1907. évre. Éppen most van alkalom a közköltő emelésre, midőn a tisztviselők fizetését is emelik. Ez elől pedig nem lehet elzárkózni. A villanygép árát a törzsvagyonhoz kell csatolni.

Ragány János rámutat, hogy a Moskovits József által felvetett eszmét a tanácsban is tárgyalták, de szerinte a 800000 koronán felüli adóalap figyelembe nem vehető, annál inkább, mivel a tanács már figyelembe vette, mikor leírásokra semmit nem számított be. A további emelés nagyon kétes eredményű lehet.

Dr. Moskovits József hozzászólása után dr. Hoványi Géza szólalt fel ismét. 1906-ra 800,000 korona alapot vettek fel. Mint hallja az adóalap pedig 1905. és 1906-ra is 850,000 korona. Ha ezt a két évi 52000—52000 koronát vesszük, 104,000 korona a többlet, amelyből a 4000-et leírásokra vesszük, a megmaradó 100,000 korona adóalap 37 százalék pótdadója 37,000 korona, amiből a 26,000 ko-

rona hiány fedezhető volna s nem kellene az adót emelni. Hogy ezek az adatok biztosak-e, a főszámvevő tegyen számadásokat s vizsgálja meg a kivetett adóalapot. Ebből látni fogják, hogy kell-e emelni a közköltőt. Az lenne a legszebb, ha 126,000 korona fizetésjavítást közköltő emelés nélkül keresztül lehetne vinni. Addig függeszték fel az ülést, míg a főszámvevő a biztos adatokat beszerzi.

Rimler Károly szintén arra hivatkozott, hogy ez a kérdés a tanácsban is fölmerült, de az adóhivatal szakemberei azt állították, hogy ily magas adóalapot visszamenőleg nem vehetnek figyelembe.

A bizottság ülését Hoványi Géza indítványa értelmében felfüggesztette.

Az alkohol és a szociálizmus.

Minden magyarországi helységet megelőzőt most egy biharmegyei község képviselő testülete nagyjelentőségű határozatával. Egy hibát követett el csupán, hogy határozatilag hozta meg intézkedését, melyért a törvényhatósági bizottság nem hagyta jóvá. Nem ez volt tulajdonképpen az ok, mert elvileg azért elfogadhaták volna, hanem az, hogy nem értették meg a község melyre gyökerező határozatát. Nem találták azt életrevalónak Magyarországon a villanykorszakban.

Nemcsak Biharmegyében, de az egész ország területén hódol a lakosság, különösen a munkás osztály annak a megbocsáthatatlan rossz szokásnak, hogy egész heti fáradságos munka után, nem családja körében keresi a pihenést, hanem a korcsmában a gyilkos alkohol mellett. Természetes, hogy a kifáradt test itt még csak jobban törik fárad és a méreg megtámadja az agyat és gyöngíti azt is. Elveszi az ember józan gondolkodását, örült, képtelen dolgokra ösztökéli az embert.

Oriási az a pusztítás, melyet az alkohol művel különösen a munkásosztályban.

A munkásnép legnagyobb részt nős, családos. Hét végén kapja meg munkabéretét, odahaza várja családja, mert élelmet akar vásárolni a jövő hétre és a munkás, az apa nem családjához megy haza, ott nem találja meg a megelégedést, a boldogságot, hanem a korcsmába, hol az alkohol kibékíti mindennel, mert elveszi józan eszét és azáltal teszi egyenlővé. Mikor elfogy a pénze, egy darabig még iszik, mert adnak hitelbe, aztán elmegy, mert kilöki. És odahaza várja a család mert éhes és élelmet akar vásárolni.

Siralmas az ilyen kép, nagyon siralmas. És hányat láthatunk ilyet ha szombat este végig járjuk a korcsmák után a munkások lakásait.

Mikor haza érkezik a család, a gyermekek sirnak, pedig még nem tudnak kellőleg gondolkodni, de valami azt sugja nekik, hogy sirjanak. Talán mert sajnálják az apát. Az apa ha még engedi az alkoholt, a síró gyermeket megveri, aztán részegen lefekszik s kialussza magát. Ha felébred a felesége pénzt kér tőle, természetesen az nincs. Ekkor meg elégedetlen és dühös, hogy mire azt még nem tudja, de azért haragszik és dühös. Ilyen állapotában támad aztán hiheletlen szofizmája, mely azt mondja hogy a másíknak van, miért ne lehetne nekem is, hiszen az is ember. És lesz nekem is, csak el kell venni tőle.

Es nem az jut eszébe, hogy neki is volna, ha nem itta volna meg. Saját hibáját az ember nehezen ismeri be, az ilyen meg éppen nem.

Tamádsda községe az, mely megelőzőt minden magyarországi helységet határozatával.

A község képviselő testülete ugyanis kimondotta, hogy vásár és ünnepnap a korcsma helyiségeket nyitva tartani nem szabad. A vármegye törvényhatósága e határozatot nem hagyta jóvá, mivel a képviselő testületnek ily határozatot hozni nincs jogában, holott ez a határozat a község önvédelmi határozata volt.

Tamádsda községe azonban nem hagyta annyiban az ügyet, hanem megtelebbezte a miniszterhez.

A felebbezésben kifogásolja a képviselő testület, hogy a vármegye megengedi a korcsmáknak vásár és ünnepnap való nyitva tartását. Kifogásolja pedig azért, mert az köz- és vágyonbiztonsági, valamint erkölcsrendészeti szempontból káros a község lakosságára. Mert az ugymond a felebbezésben, »egy-két italmérő javáért, kapzsiságáért, haszonleséseért, kenyérkeresőket tesz tönkre. Közbotrányt okoz, mely rendszerint az igazságszolgáltatás büntető keze által nyer elégtételt.

Mondja továbbá a felebbezés: »A földműves és napszámos keserves heti keresményét vásár és ünnepnapokon rendszerint eldorbézolja, mely miatt a család éhezni kénytelen. Majd midőn kijózanodik, a rideg váságra ébred, ereje ellankad, erkölcsi érzéke alább száll, keresete nincs, vagy alig van, akkor aztán elégedetlen lesz, a szociálizmus karjaiba dől s annak hatása alatt előjárói és felettes hatóságai ellen dühöng, mindenkit gyűlöli, jóakaratu figyelmeztetés dacára olyan dolgokat követ el, melyek az előtt — erkölcsi erejének teljességében — még gondolatában sem háborították meg józan elméjét.«

A község felebbezését a belügyminiszterhez fogják felterjeszteni, aki dönteni fog az érdekes és nagyon fontos határozatban.

UJDONSÁGOK.

Kossuth Ferenc születésnapja.

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter ma töltötte be életének hatvanötödik évét. Ez alkalomból, mint a Magyar Tudósító jelentí, ismerősei és tisztelői, részint személyesen, részint levélben és részint táviratilag jókívánásaikkal halmozták el a kiváló pártvezért, politikust és minisztert. Sokan felkeresték személyesen is lakását, így Apponyi Albert gróf, vallás és közoktatásügyi miniszter, Josipovich Géza horvát miniszter is. Kossuth Ferenc lakását az ismerősei és tisztelői által küldött sok bokrétá és csokor valóságos virágoskertté varázsolt. A számos levélbeni és távirati üdvözlésből a következő szemelvényeket közöljük:

Nagyvárad. Legmélyebb tisztületem és igaz szeretetem teljességével üdvözöllek születésed napján. Aldjon meg hatalmas Istenünk, s hazánk is áldva lesz veled. Igaz híved Glatz Antal.

Budapest. Kegyelmes Uram, mélyen tisztelt kedves barátom! Engedd meg, hogy mai születésnapod alkalmából lelkem egész melegével üdvözöljelek, az Isten tartson meg hazánk sokáig, sokáig, hogy alapvető, kiváló államférfiúi bölcsességgel és tudással erősihesd hazánk önállóságának és jövőjének nagy ságának biztosítékait, benned nemcsak a nagy államférfiut, de az emelkedett magas szárnyalású mélyen érző embert tiszteljük és a legbensőségesebb szeretettel kísérünk. Az értelmi és lelki egyéniség legtrikább összhangja, amelyet soha el nem muló ragaszkodásunk kísér és minden jó hazafi a legbecesebb, pótolhatatlan erkölcsi értékül ismer. Isten áldja meg működésedet, fogadd kiváló tisztületem, igaz szeretetem szerény kifejezését. Igaz barátod Wlassics Gyula.

Budapest. Fogadja születésnapjához őszinte szerencsekívánataim, legszivesebb üdvözléteim nyilváníását. Darányi Ignác stb.

Megkapó volt a függetlenségi párt tisztelgése ősz vezérénél. A függetlenségi párt, élén Thaly Kálmánnal, délután 4 órakor testületileg kereste fel Kossuth Ferencet a lakásán, ahol a párt nevében Thaly Kálmán gyönyörű üdvözlő beszédet mondott, méltatva benne Kossuth érdemeit és politikai működését.

— Mi bizunk, ugymond, benned és bennetek, bizunk becsületességtekben és parthűségtekben. Biztatok ti is mi bennünk!

— Hát a cigány leány tiszta?

— Te tiszta vagy.

— Néze milyen csunya a bőröm — és mikor ezt mondta, karján az ing ujját válláig felgyűrte — ugy-e milyen csunya barna, de én már bele törődtem. Azért barna a bőröm, mert cigány vagyok. Valamikor a nagy szabadság barnította meg a cigány bőrt és ez a barnaság a fehér csipkés kényelmes otthonban is csak az marad és a cigány ott hagyja a csipkét felveszi a rongyot és a nagyszerű szabadságot.

— Jöjj velem szabad leszel, mint a madár, csak engedd szeretetűt magad.

— Szabad? kérdezte kicsinylőleg a leány és kacagott ugy, hogy azzal megsemmítve látta a férfi eddigi rábeszélését. Tudja maga is tetszik nekem, de azért nem hagyom itt a gunyhót, nem megyek maga után, hanem ha maga igazán szeret jöjjön mi közénk. Legyen cigány és én a magáé leszek. Meg fogja ismerni az igazi szabadságot. Nekem nem kényelem kell, hanem durva vadság. Legyen cigány és én szeretűt fogom ugy ahogy csak egy cigány leány tud.

A férfi néhány pénzdarakot vett elő és azt a cigány leány kötőjébe dobta. Aztán még gondolkozott egy kissé és nézte a leányt, amint az mélyen tépte a fűszálakat, aztán elköszönt.

— Jó éjszakát cigány leány.

Neked van igazad. Nem ismertem magamat.

Végül az ég áldását kérte Kossuth Ferencre és az egész magyar nemzetre.

Kossuth meghatva mondott köszönetet a szeretet ily szép megnyilvánulásáért. Egész életemet, ugymond, arra szentelem, hogy hazánkat anyagilag felvirágoztassam. De nagy elveinket fel nem adjuk soha.

Este 8 órakor a Royalban társas vacsora volt Kossuth Ferenc tiszteletére.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy *ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket a következő beküldéssel szíveskedjenek*, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

*** A szepesi püspök beszéde.** A szepesegyházmegyei papi nyugdíjalapnak közgyűlésén Párvy Sándor püspök a papság hazafias kötelességéről magasan szárnyaló beszédben nyilatkozott. A mindennapi tapasztalás nyilván mutatja, — ugymond a többek közt, — hogy erősségre, egységre mindenek fölött szükségünk van ma, midőn a társadalmi rendnek felforgatására — és mert ennek hivatásunk szerint mi, papok vagyunk a vallás és erkölcs hirdetése és erősítése által legtermészetesebb őrei, — azért ellenünk is támadó irányzatok, s övetkezetek halálos harcra törnek az egyházra és hazánkra. Ellenállásunk a gondjainkra bizott legszebb érdekek védelmében lelkiismeretbeli kötelességünk. Igen dicséretre méltó, hogy a papok, különösen az ifju papok a nép közé menjenek. Igen, legyen a pap — ez a hivatása — a világ, a nép sava, javitson, romlatlanságban tartsa, őrizze annak lelkét; szeretetteljes munkájával, társadalmi intézmények létesítésével, támogatásával gondozza annak földi jólétét, egész életével az a maró só, az a méreg, mely gyökeréig megrontja a társadalmat, feldulja annak békés egységét, nyugalmát, egységes állapotát és fejlődését. Szeretni kell a népet; de nem lehetne-e azt szeretni mások gyűlölése, meggyűlöltetése nélkül? Tisztelni kell a nép jogos érzelmeit, óhajait; de le kell-e ezért rontani a tekintély jogát és erejét? Pártszenvédély, egyoldalú túlzás, elfogultság, gyűlöletszítás helyett, — mondják elő mindenek fölött az evangéliumi szeretet és igazság elveit, melyekben az emberi társadalom minden joga és kötelessége méltányos kiegyenlítésre talál. Tartsátok is meg s menjetek, hirdessétek, hogy megtartsák mások is, amiket mondtam nektek. A rosszal való szolidaritással szemben keressétek, szervezzétek, tartsátok fel a jók szolidaritását.

*** Áthelyezés.** Az igazságügyi miniszter Bányász Zsigmond derecskei járásbírósi telegkönyvvezetőt a nagykovácsi járásbíróshoz helyezte át.

*** Szabályrendelet a tüdőbajosokról.** A belügyminiszter felhívására Gerő Ármin szabályrendeletet készített a tüdőbetegekre vonatkozólag. A szabályrendeletben messze menő intézkedéseket javasol a főkapitány. A szabályrendelet szerint a beteg elkülönítendő családjától egy kórházba, mely még ez után lesz felállítva. Elszakítják a beteget még életében hozzátartozóitól, elkülönítik, egy olyan helyre viszik, honnan csak a halál szabadítja meg. A szabályrendelet minden pontja lényegesen hozzá fog járulni eme pusztító kór megakadályozásához. Az iskolák, hivatalok, gyárak, szállodák magánlakásokból a betegek mind elkülönítendőek és utánuk dezinficiálásnak kell következni, még pedig hatósági közeg által. A szabályrendelet áthágói szigorúan lesznek büntetve. Ezzel egy idejűleg igen fontos volna az alko-

hol fogyasztást is korlátok közé szorítani. De ettől már fázik a főkapitány ur.

*** Merényletek a villamos kocsik ellen.** A nagyvárad vasut részvénytársaság panasszal fordult a rendőr kapitánysághoz, hogy eddig ismeretlen tettesek a sin vasak vágányai közé vas és kavicsdarabokat raknak. Az ilyen csintalanság csakis éretlen inas gyerekek munkája lehet. A villamos kocsik lassu menetelésben csak épen megzökkennek az ilyen vasdarabokkal bélelt síneken, azonban gyorsabb menés esetén vagy épen fordulónál föltétlen kisklik a kocsi. A részvénytársaság kéri a rendőrséget, hogy a sinpárokra figyelmet fordítsa... Gerő Ármin rendőrkapitány ki is adta a rendeletet a közegeinek, hogy kutassák ki a sipiseket, akik ily módon keresik a kedvüket unalmas óráikban. A rendőrség nyomoz is a csirkefogók után, kiknek szigorú büntetés lesz jutalmuk.

*** Temetés.** Tegnap, pénteken délelőtt nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra Bordé Károly városi árvaházi gondnok holttestét. A gyászoló család tagjain s a rokonokon kívül megjelentek a temetésen Rimler Károly polgármester a városi tiszttal, özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné, Sal Ferenc kir. tanácsos, nyug. polgármester, nagyszámú intelligens közönség, az árvaház felügyelő bizottsága és növendékei. Sulyok István ev. ref. lelkész megható imát mondott a koszorúkkal borított koporsó felett. — A diszes temetést Weiszlovits intézete rendezte.

*** Korcsolya csarnok.** A mérnökség tegnap tervezetet nyújtott be a városi tanácshoz egy építendő korcsolyacsarnok ügyében. A csarnok építését városunk modern fejlődése tette szükségessé. A korcsolya szezonban ugyanis jelenleg a nagyközönség dideregve kénytelen meghuzni magát a pálya szélén, mert nincs megfelelő épület, ahol esetleg felmelegedjék, hogy a lekisért korcsolyázókat megvárja. Egyszóval az épület létesítését a közönség érdekei kívánják. Az épület terve igen csinos kivitelű csarnokot ígér és aránylag nem is kerül sokba, mindössze 7948 korona és 36 fillérbe. A csarnok a városligeti korcsolyapálya szélén a Döry-szigeten épülne. A tervvel legközelebb fog foglalkozni a tanács.

*** Jövahagyott zárszámadás.** A vármegye közlése alatt álló telefon építési alapról a 904—905. évi zárszámadásokat a kereskedelmi miniszter jóváhagyta.

*** Kórházi törzskönyvek vizsgálata.** A belügyminiszter tegnap értesítette a város polgármesterét, hogy a nyilvános jellegű kórházak törzskönyveinek megvizsgálásával dr. Kovács Gyula osztálytanácsost bízta meg. Az osztálytanácsos helyben, itt Nagyváradon fogja megvizsgálni a könyveket.

*** Berettyóújfalusi szeghalmi vasut.** Biharvármegye 1,840. 197 katasztrális holdnyi területe bármennyire van is behálózva, vasutakkal azért aránylag mégis kevés az. Ilyen vasuti hálózatot nélkülöző terület a Berettyó és Sebes Körözs közötti terület. Ez a nagy terület pedig igen jó termőföld és nem lévén meg a terület értékesítéséhez szükséges forgalmi eszköz, nem tud kellőleg érvényesülni. Most ez akadályt valószínűleg le fogják küzdeni, mert a szeghalom—berettyóújfalusi keskeny vágányu vasut engedélyese tervezetet nyújtott be Biharvármegye törvényhatóságához a terv keresztülvitele érdekében. Csapó Dezső beadványában kifejti a vasut létesítésének szükségességét és annak előnyeit. A vasut Szeghaómtól indul ki, Békésvármegye területén 8 kilométert halad, míg Csökmő, Darvas, Zsáka, Dózsa pusztá, Bakonszeg érintésével Berettyó-újfalunál ér véget. E szerint Biharvármegye területén 45,5 kmt. halad. Az építés és felszerelés kiadásai 2 millió 700000 koronába kerülnek Csapó Dezső kéri a megye törvényhatóságát, hogy törzsrészvények ellenében szavazzon meg 120000 koronát. A fontos tárgygyal a december havi közgyűlés fog foglalkozni.

*** Sörivő-verseny.** München mellett Schwabing községben furcsa versenyt rendeztek mostan. A község pályadíjat tűzött ki arra, hogy ki tud együltében legtöbb sört meginni. A verseny vasárnap este eldőlt — a versenyzőkkel együtt, kik holtrészezen heverték az asztalok körül. Az első díjat egy érdemes polgár nyerte meg, aki 42 liter sört ivott meg együltében. A második díj nyertese alaposan mögötte maradt e diszes rekordnak, amennyiben beírta 36 literrel. A verseny a német újságokban nagy fölháborodást keltett és akciót indítottak a hihetetlen sörivőszenvédély ellen, amelyet immár ilyen versenyek rendezésével is ápolnak.

*** Dinamit a kályhában.** Vajdahunyadon sajtáságos módon álltak bosszút Gutti Soma tanítón néhány iskolamulasztó gyermek szülei, amiért iskolamulasztásukért megbüntette őket. Tegnap délután dinamitot rejtettek a tanító lakásának kályhájába. Este, mikor a takarítónő tüzet rakott, a dinamit a kályhában felrobbant, a kályhát felvetette, úgy hogy ennek következtében a takarítónő súlyosan megsérült. Szerencsére a tanító a robbanásakor nem volt a szobában. A rendőrség erősen nyomozza a tetteseket.

*** Szilágysági alma,** kilója 15 krtól kezdve, kapható Vízvezeték-utca 19. sz.

*** Benkő sorsjegye Bankó!** Az ország minden részében el van ismerve ezen mottó, a mely a kimutatott fényes eredmény által bebizonyosodott. Az utóbbi hat hóuapon belül a 600.000 koronás nagy jutalom díjon kívül a nagy fényereményt 200.000 koronát, kétszer a 60.000, az 50.000 és 40.000 koronát, összesen tehát egy millió koronát fizetett ki fenti bankház a szerencsés vevőknek. Ezen fényes eredményt más föfelárusító kimutatni nem képes. Jogosult tehát azoknak eljárása, kik sorsjegyeiket a legközelebb I. osztályu huzásra, XIX-ik sorsjáték, **Benkő Bankházánál.** (Budapest, VI., Andrássy-ut 60) beszerzik.

x **A SZENT-LÁSZLÓ nyomdában legújabb divatu és legesinosabb névjegyek, valamint a legszebb bál és esküvői meghívók, ugyszintén mindenféle nyomtatványok jutányos árban készíttetnek a legszebb kivitelben.**

x **A n. érd. közönségnek** szives tudomására hozzuk, hogy a Grósz Emánuel utódafele cipő üzletet megvetjük és addig, a míg ezt saját izlésünkre berendezzük az összes raktáron levő női, férfi és gyermek cipőket mélyen leszállított árakban árusítjuk el. Kérve szives próba bevásárlásaikkal szerencsételni, **Lebovits Miksa és Tsa** cipész. Fő-utca, Bazár épület. Telefon 571. Műhely régi helyiség. Színházzal szemben.

TÁVIRATOK.

A legnagyobb hadihajó.

London, nov. 16. Jokosukában tegnap bocsátották tengerre a Sakuma új japán csatahajót. Az ünnepségnél jelen volt a japán császár a trónörökös és 50 ezer ember nézte a hajó vizre bocsátását. A Sakuma viz kiszorítása 192000 tonna és a legnagyobb hajó, melyet eddig építettek. Építési költsége körülbelül egy és háromnegyed millió font volt. Ez az első nagy páncélos hajó, mely Japánországban épült.

Orosz gabonarendelés.

Pétervár, nov. 16. A belügyminiszter titkárja 10 millió rubelért gabonát rendelt, az inséges orosz parasztok számára. A dolog még a belügyminiszternél is kinos feltűnést keltett.

A horvát tartománygyűlés elnapolása

Zágráb, nov. 16. Budapesti lapoknak azt a híret, hogy a zágrábi országgyűlést elnapolják s aztán felosztatják, a legilletékesebb helyen teljesen alaptalannak nyilvánítják. Pejacsevits gróf bannak és Nikolics osztályfőnöknek kiegyezési politikája a Starcsevics-párt hármája mellett sem ütközik komoly akadályokba.

Merényletterv a norvég király ellen.

London, november 16. Az Evening News híradása szerint a rendőrség nyomára jött annak, hogy Hakon norvég király ellen bombamerényletet terveztek. Egy olasz anarkista érkezett Londonba és az volt szándéka, hogy a norvég királyi-pár bevonulásánál bombát vessen.

Robbanás egy olombányában.

Konstantine, nov. 16. Az itteni olombányában egy tárna felrobbant. A robbanásnak 16 munkás áldozatul esett.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Szombat: Gerolsteini nagyhercegnő. Vasárnap d. u. Sárga csikó, este: János vitéz.

A gerolsteini nagyhercegnő.

A meglehetősen telt ház igazolta, hogy a régi jó időkből legalább a régi jó operettek ma is aktuálisak és vonzzák a közönséget. Erdemes volna valamivel sürűbben telfrissíteni őket s akkor a »Boszorkány«-féle bosszantóan üres esték helyett több igazi élvezetben volna része a közönségnek.

Nemcsak a közönségnek kedves egy-egy ilyen est, hanem a szereplőknek is. Olyan kedvvel játszottak igen apró szerepeket, a minőt csak értékes darab tud kicsalni a színészből. A főbb szereplők pedig éppen teljes ambíciójukat és tudásukat vitték színpadra. *Károlyi* Leona a címszerepben imponált megjelenésével, énekével és játékaival egyaránt. *Toronyi* néhány kisebb énekszámával aratott tetszést. Legeredetibb volt *Hajnal* György Bum-bum ezredese. Otleles, amellyel eredetien szatirikus tudott lenni s egy-egy jelentéktelen jelenetet ügyes alakításával pompásan ki tudott emelni. *Bérczi* komikuma ez alkalommal más szerepeinek gyenge kópiaja volt. *Lányi* Edith, ha a temperamentumának megfelelne a hangja, szép sikereket tudna aratni. Hangjának erőltetése nem ajánlatos; minél halkabban énekel, annál jobb. — Legjobb, ha egyáltalán nem énekel.

Az énekkar — egyes gyenge szólókat kivéve — megfelelt, a zenekar szintén. Az ügyes rendezés Palásthy érdeme.

Reprizek. A Gerolsteini nagyhercegnő tegnap sikerült reprize után ma újból színre került. Nagyvárad zenekedvelő publikuma bizonyára ma is érdeklődésével fogadja a gyönyörű operettet, amely előreláthatólag az idén állandó műsor darabává válik. Vasárnap két reprize is lesz a színháznak. Délután a Sárga csikó kerül színre, este pedig a János vitéz megy.

Károlyi Leona szerződése. Károlyi Leonát, társulatunk primadonnáját, akit jövő szezontól több vidéki színház igazgatója keres-

sett fel szerződési ajánlattal, Somogyi Károly 1907 virágvasárnapjától 1908 októberig újból szerződtette társulatához.

Réthy Laura Amerikában. P. Réthy Laura asszony, a magyar vidéki színpadoknak hosszú időn át ünnepezt primadonnája most már v. gleg amerikai lakos lett. Kiutazott férje, Rudnyánszky Gyula az ismert nevű poéta és lapszetkesztő után s odakint szándékozik maradni állandóan. Az amerikai közönségnek november 27-én mutatkozik be egy hangverseny keretében.

EGYESÜLETEK.

Keresztény kereskedők és kereskedő ifjak egyesülete holnap, vasárnap délelőtt fél 11 órakor, saját helyiségében rendkívüli közgyűlést tart. A gyűlés tárgyai: 1. Az alapszabályok helyesbítése. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztárjelentés. 4. Indítványok. 5. A tisztikar és választmány megválasztása titkos szavazás útján.

Igazságszolgáltatás.

Juriga Nándor a vádlottak padján.

Pozsonyból táviratozzák: A törvényszék épülete előtt óriási népcsoport jelzi, hogy odabent érdekes tárgyalás van. *Juriga* Nándor tót plébános, képviselő ül a vádlottak padján nemzetiségi izgatás miatt. Hívei nagy számban felvonultak, de a magyarok szintén. Elnök: *Sporzon* Gyula. *Juriga* mosolyogva nézi a fapadot, melyre le kell ülnie. Az esküdtek közül a hatósági és köztisztviselőket az ügyész és védő visszautasítják, csak független polgár marad benn. Két cikk inkrimináltak. Egyik címe: Csülökre, magyar fordításban. A magyarokat a tót nép hóhérjának mondja. Fel akarunk lázítani a magyar törvények jogtalansága miatt. Másik cikk: A magyarok Heródes módjára ki akarják irtani a tót csecsemőket. Mindkét cikk a Szakolcán megjelenő *Katolické Novine* tót ujságban jelent meg, az első 1905. november havában, a másik 1906. március havában.

Juriga Nándor elismerte, hogy a cikket ő írta, de nem érzi magát bűnösnek miatta.

Lichner Jenő dr. védő semmisségi panaszt jelentett be az egyik cikknek nem elég szabatos fordításáért, a törvényszék azonban a panaszt elutasította, ami ellen a védő felfolyamodást jelentett be.

A tárgyaláson nagy közönség van jelen, a környék falvaiból a tótok közül sokan bejöttek a városba és ott csoportosulnak a törvényszék épülete előtt s várják az esküdtszék határozatát. A délelőtti tárgyalás fél 1 órakor ért véget. Mikor a tárgyalás után *Juriga* elhagyta az épületet, az utcán csődülő tót nép erősen tüntetett mellette. A rendőrség azonban hamarosan szétoszlatta a tüntető tömeget.

A tárgyalást délután 3 órakor folytatták. Lapunk zártakor még mindég nem kapunk tudósítást az ítéletről.

KÖZGAZDASÁG.

Árlejtési hirdetmény. A nagyvárad katonai csapatkórház a kórházi és a betegek fehérműveinek tisztítására, valamint a kötőzerek tisztítására 1907. január 1-től december végéig, esetleg 3 évre szóló biztosítására vo-

natkozólag a hó 30-án délelőtt 9 órakor a csapatkórház hivatalos helyiségében árlejtést fog tartani. Bővebb adatokkal a kórház szolgál.

Értéktőzsde.

Budapest, november 16.

Osztrák hitelrészvény	— — —	678.—
Magyar hitelrészvény	— — —	796.—
Leszámitoló bank	— — —	506.—
Rimamurányi	— — —	525.—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	— — —	670.—
Közuti vasut	— — —	594.—
Városi villamosvasut	— — —	327.50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, november 16.

Buza április	— — —	14.80	—	14.10
Rozs április	— — —	13.02	—	13.40
Tengeri ápt. 1907	— — —	10.14	—	10.10
Repcze aug.-ra	— — —	24.80	—	25.00
Zab ápr.-ra	— — —	15.00	—	92.78

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906. nov. 16-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	112.52
Magyar koronajárdék 4%	— — —	94.70
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — —	58.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — —	94.87
Magyar gyermek sorsjegy-kölesön	— — —	56.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	208
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölesön	— — —	152.50
Osztrák járadék aranyban	— — —	985.15
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	100.
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	17.75
Magyar hitelbank részvény	— — —	813.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	672.25
Osztrák magyar államvasuti részvény	— — —	674.50
Német birodalmi márka	— — —	19.08
London vista	— — —	117.75
Páris vista	— — —	240.10
20 márkás arany	— — —	95.35
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	35.46
Osztrák járadék papirban	— — —	246.687
Osztrák járadék ezüstben	— — —	99.52
Osztrák korona járadék	— — —	116.50

Nagyváradai hetivásái.

A nagyváradai piacon 1906. november 12. napján tartott vásárban eladott természetények és élelmi szereknek árjegyzéke:

Tiszta buza 1-ső	13.—	12.80	Kétszeres buza	12.60	10.40	10.20	Rozs ó	10.40	uj	10.20																									
10.—	Árpa ó	11.60	uj	11.40	11.20	Zab ó	12.40	uj	12.20	12.—																									
Tengeri	8.60	8.40	Borsó	30	Lencse	36.—	Bab	18.—	Köleskása	36.—																									
Burgonyó	4.—	100 kiló	lángliszt	25.20	Zsemlyelisz	24.20	Fehérkenyérlisz	23.60	Barnakenyérlisz	20.—																									
Széna	fuvarral	5.60	Szalma	fuvarral	6.—	Só	zött szalonna	160.—	Zsup-szalma	—14.—																									
Alom-szalma	10'	1 köbméter	bükkfa	8.—	Tölgyfa	8.—	Cserfa	8.—	1 kiló	marhahus I. o.	1.44	1 kiló	marhahus II. o.	1.36	1 kiló	marhahus III. o.	1.28																		
1 liter ó-bor	1.—	1 liter	uj-bor	80.—	liter	pálinka	—72.	1 liter	szilvapálinka	1.60	1 liter	szesz	2.—	1 m.	kőszó	21.80.	1 mm.	nyers	faggyu	72.—															
1 m m.	olvaszt.	fagyu	92	—	1 mm.	szappau	50.—	1 mm	birka	gyapju	—	1 m m.	magyar	gyapju	1 mm.	—	hltr.	-bor	64	—	1 hltr.	ujbor	38.												
1 m . m.	mész	1.80	1 mm	kemény	faszén	5 mm.	puha	faszén	3	1	—	hltr.	kendermag	—	1 hltr.	köles	—	1 hltr.	repcse	—	1 hltr.	dió	38	—	1 hltr	mogyoró	—	1 hltr	aszalt	szilva	—	1 kg	savanyu	káposzta	—
1 kg	szalonna	nyers	1.50	1 kg	sertőstus	1.44	1 kg	vereshagyma	14.—	1 kg	foghagyma	—	40	1 kg	bors	2.20	1 kg	paprika	4.50	1 kg	barna	kenyér	18.—	Egy	liter	kőolaj	—	44							

Marha ártáblázat 1906. évi nov. 12 — 13

1 pár I-ső	rendű	jármos	ökör	860—1400	korona.		
1 pár II-od	rendű	jármos	ökör	740—900	korona.		
1 pár III-ad	rendű	jármos	ökör	650—780	korona.		
1 drb	tejős	tehén	200—500	kor.,	1 drb	vágó	ökör

300—480 kor. 1 drb. vágó tehén 240—400 ökör
1 drb. veres borju 42—60 kor. 1 drb. fél éves
borju 70—100 kor., 1 drb. egy éves borju 80—190
kor., 1 drb. két éves borju 100—250 korona. 1 drb.
hizott sertés 120—122 kor., pár fél éves sertés
38—06 kor., 1 pár egy éves sertés 72—90 kor.
1 pár két éves sertés 130—190 korona. 1 drb.
igás ló 170—250 korona. 1 pár ökréből 80—100
gor., 1 pár tehénből 60—80 kor., 1 pár borjuból
10—12 kor., 1 pár lóból 30—36. korona.

Forgalmi kimutatás 1906 nov. 12—13.
Tiszta buza körülbelül 3200 htl — Készeres buza
1000 htl Rozs 1800 htl Árpa 600 htl Zab 750
hlt Tengeri 700 hlt burgonya 140 hlt.

Lábasjóságok Hizott sertés mintegy 119
félhizott 164 drb 2 évesből feljebb 240 drb 1 éves
től feljebb 200 Süldő 196 drb malacz 173 drb.
Vágó marha 110 drb Jármos ökör 353 drb Fe-
jős tehén 460 drb borju 347 drb bivaly 14 drb
uh és kecske 95 drb Ló 525 darab

Dr. VUCSKIS GYULA.

Árverési hirdetemény.

A város villamosművének kiépítése folytán
a színház világítására szolgáló külön telepnek
eladása elhatározatván, a város tanácsától nyert
megbízásom alapján felhívom mindazokat, kik
az említett gép telepet megvenni óhajtlák, mi-
szerint arra vonatkozó ajánlatukat 1906 évi
november hó 19-ik napjának d. e. 10 óráig —
amikor is a beadott ajánlatok felbontatni fog-
nak — bánatpénzzel ellátva alulírott kezéhez
nyújták be.

Bánatpénz 1120 kor., mely készpénzben,
vagy bevadékképes értékpapírokban teendő le.
Az eladásra szánt ingó gépresek beszer-
zési ára 34117 kor., tett ki s két teljesen azo-
nos 3 fázisu váltó áram generátorból s ezekkel
szihajtással kapcsolt két teljesen azonos verti-
kális Compound Condensációs gőzgépből áll a
hozzá tartozó kapcsoló táblával és gépházi ve-
zeték rendszerrel.

Egy-egy gép csoport egyidejűleg körülbe-
lül 900 drb. 16 gyertyás izzó lámpa üzemben
tartására alkalmas, a dinamók 3000 volt feszül-
ség mellett 8 ámpér. áram erősséget adna, a
a gőzgépek 64 indikált lóerejűek. Az egész
berendezés csak 3 szini évadon át volt hasz-
nálatba s teljesen kifogástalan jókarban van.

A gépek leszerelésének és elszállításának
költségei vevőt terhelik.

Az egész berendezés a város vízmű tele-
pén megtekinthető s hívántra a városi mérnöki
hivatal bővebb felvilágosítással is szolgál.

A vételár a gépek elszállítása előtt egész-
ben lefizetendő. Az elszállítás ideje ajánlattevő
ajánlatában megjelölni köteles, valamint a fi-
zetés feltételeit is az esetre, ha a most kitett
feltételtől bármitekintetben eltérni kívánna.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal, ellenben
Nagyvárad városát csakis az árverés eredménye
felett hozandó tanácsi határozat jogerőre emel-
kedésével kötelezi.

A város tanácsa a tett ajánlatok felett
szabadon határoz, jogában áll tehát bármelyik
ajánlattevő ajánlatát elfogadni, vagy az ajánlati
tárgyalás eredményét mellőzve a fenti felszere-
léseket másnak is eladni, vagy pedig azokat
megtartani, esetleg újabb versenytárgyalás útján
értékesíteni.

Nagyvárad, 1906. november hó 12-én.

Komlossy József,

gazdaságügyi tanácsnok, mint
árverési küldöttségi elnök.

Tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő
anyag a coaks.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legjobb a

GÁZ-COAKS,

mert a sulyosabb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler-Coaks) sokkal
nebezebben gyul meg.

A coaks ára mártól fogva március végéig **4 K 80** fillér. A coaksnak
nyári ára ismét **4 K 80** fillér lesz métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendelétek meg a coaks, akkor méter-
mázsánként 28 fill. fuvardíjért **házhoz szállítjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a **coaks** vásárlásánál,
amennyiben **nekik fuvarbért nem számítunk.**

Nagyvárad, 1906. november 16.

Nagyvárad légszeszgyár.
az igazgatóság.

Ő cs. és apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán
A közös katonai jótékony célokra szánt

XXV-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ezen az Osztrák birodalomban egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 18.389
nyereményt tartalmaz készpénzben 512.889 korona összegben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéseért a cs. kir. lottójövedék kezekedik.

A huzás visszavonhatatlanul 1906. december 20-án fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker. Vordere Zollamtsstrasse 7. sz. a.
továbbá a lottógyűjtőkben, dohánytözsdekben, adó-, posta-távírda- és vasúti hivataloknál, váltótűzletekben stb.
kaplatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adtnak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság (államsorsjátékok osztálya)

Üzlet áthelyezés.

Ezennel értesitem tisztelt vevőimet, hogy a Sas-épület lebontása
folytán,

hol üzletem 72 évig volt,
azt most *Kosulhuten 5. sz. alá* a Moskovits cipőgyár
épületébe helyeztem.

ifj. Sonnenfeld József, Nagyvárad.

Együttal ajánlhatok minden fajta

kész vadásztöltőnyeket

mindenkor frissen és pontosan töltve. Az összes cikkekről képes árjegyzék
ingyen és bérmentve.

Özv. Dr. Deákné

Fogtechnikus

A legjobb amerikai porcellánból készit

müfogakat,

végez minden ebbe vágó műveletet.

Lakik: **Nagyvárad Szilágyi-Dezső u. 18.**

Az 1906 évi december hó 1-én esedékes

4°/_o-os magyar koronajáradék

és 4°/_o-os magyar jelzalog sorsjegyek

s z e l v é n y e i t

már november 20-tól kezdve

minden levonás nélkül pénztárunknál beváltjuk.

Nagyvárad **takarékpénztár.**

Benkő sorsjegye Bankó!

AZ I. OSZT. SORSJEGYEK ÁRAI:

1/8 K1.50

1/4 K3.-

1/2 K6.-

1 K12.-

BENKŐ BANK BUDAPEST, ANDRÁSSY UT 60.

Sorsjegyeink Nagyváradon kaphatók:

Boross Lajos, papirkereskedő; Fürst Lipót, könyvelő; Grósz Ignác, ált. takarékpénztári hivatalnok; Kenyeres Jónás, Bástya-utca, 1. Ullman Sándor, fűszerk. Baros-utca, 57.

„Első nagyvárad

Moskovits Farkas és Társa

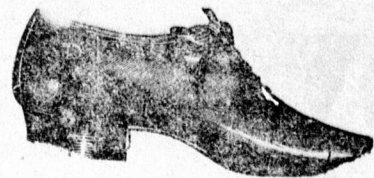
ajánlja

elsőrendü kézimunka

cipő és csizma

készitményeit.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. szám
(volt rendőrségi épület.)

Egy-két jó családból való,
2—3 középiskolát végzett fiu
fizetéssel felvétetik

tanulónak

a Szent László nyomdában.

Eladó ház.

Olasziban a Lukács György-utca sar-
kán levő 1-ső számú, három utcára
néző sarok ház, hol ma szálloda s ven-
déglo van, tehermentesen szabad kézből
eladó. Bővebbet Kiadóhivatalban.

HIRDETESEK

jutányos árban

felvétetnek a

„TISZÁNTÚL“

kiadóhivatalában.

Párizsi világkiállítás 1900 Grand Prix 1896 milleniumi kiállítás
állami nagy arany érem, Hers Concors

Telefon: 280. sz.

Alapítva: 1854.

Első Magyar Részvény-serfözde
K Ö B Á N Y A.

Főraktár Nagyvárad és Biharvár-
megye területére saját házukban Nagypiacz-tér 3. Salamon Benedek czégnél.

Hordókba és palaczkokba fejtve forgalomba hozzuk összes gyártmányainkat, u. m.:
ászkok, király, kiviteli és dupla márcziusi, bajor és udvari sör, melyek nem-
csak az ország, de a külföld híres gyártmányait és minőségileg jóval felülmúlják. Fő-
raktárunk a palaczk-osztályra különös gondot fordít s azt a legújabb, legtökéletesebb
üvegmosó, lefejtő stb. gépekkel felszerelte.

Különösen felhívjuk a szíves érdeklődők figyelmét a **legkiválóbb orvosok** által
ajánlott

Dupla Góliát Maláta Gyógysörre,

melyet eredeti gyári töltésben aranykeresztes czimkével ellátott különleges palaczkokban
hozunk forgalomba. Ezen gyógyszer nemcsak mint a

legjobb étvágyfokozó asztali ital

ajánlatos, hanem ugy kórházak, mint a magánkezelésben a következő esetekben kiváló
eredményre használják és pedig **gyermekágyasok, álmatlanok, üdülők, szop-
tatónők, idegkimerültség és emésztési zavarokban szenvedőknél, női bete-
gek, vérszegények, rosszul tápláltak, gyengélkedőknél**

Góliát, maláta sör kapható: *Janky utóda Kiss Károlynál, Kádár János, Friedl és
Förös, Maár és Szabó, Lakatos Julia (Széchenyi-tér), Tisztviselők fogyasztási szövet-
kezete (Uri-utca), Reich Antal, Blaha István, Kern és Petrovics (Fő-utca).*

Kérjünk mindenütt kőbányai Részvény-sört.

Spitzer Testvérek

zöldfa-utcai kereskedők (Zöldfa-szálloda
alatt) áru raktárát egy tömegben megvet-
tük s a gyors lebonyolítás végett az áru-
kat potom áron, rövid idő alatt el-
árusítjuk. Tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai.